

ÓLI JACOBSEN skrifvar

Tað man neyvan nakrantið hava verið so nógv at hoyra um politikk sum beint nú. Vit hava javnan útlarpssendingar úr tinginum, og blöðini eru full av politikki. Men tíverri visir tað seg, at nógv av tí, sum ein hoyrir, ikki er nakað serliga eftirlitandi. Pástandir og töl singla um oyriini á fólki, so i veruleikanum skal ein fylgja væl við fyrri ikki at verða tikið av fótum.

Tað er hopeyst at koma afturum aftur við øllum, sum verður skrivað. Men herfyri hevði Dagblaðið eina oddagreini um pristalsviðurskifti, og tað hetta er nakað, sum eg kenni rættiliga væl til, fari eg at loyva mær at rætta allar teir skeivleikar, sum eru i hesi grein.

Oddagreinin frá 24. juni kallaðist »Eitt lýsandi dømi«, og sagt var, at eingin pristaliskur varð ferdur av tí undanfarna landsstýrinum við tí úrsliti, at pristalið hækkaði úr 556 stig 1. januar 1970 til 941 stig 1. januar 1975, og fær blaðið hetta til ein vøkstur uppá 75%. Síðan verður sagt, at tað núverandi landsstýrið tók við, fór tað i holt við hesa uppgávu og sama vár legði Dánjal Pauli i Búðini fyrri legtingið nýggja pristalslóg, og síðan tað var pristalið hækkað úr 100 til 109 eftir tveimum árum ella 5% um árið. Til sammetingar verður so víst á, at meðan pristalið hækkar 5% pr. ár, so hækkaði tað 15% ella 3 ferðir so nógv undir hinum landsstýrinum, og skilst, at hetta núverandi landsstýri fyrri at takka.

Til alt hetta er fyrst at siga, at ein hækking úr 556 til 941 ikki er ein hækking uppá 75% men 69%.

Annars er samanmetingin av pristalsvækstrinum undir hinum og hesum landsstýrinum fullkomiliga úr vón og vit. Øll vita at prisirnir hækka um allan heim sera nógv i 1973 og 1974, og kom hetta partvis av tí sokallaðu oljupreppuni. Eg kann nevna sum dømi, at vegna trot á sukri á heimsmarknaðin fór sukur eftir stuttari tíð úr 4-5 kr. upp i kr. 15. Her gjørdi bert hækkanin i sukurprisinum, at pristalið hækkaði við um 35 stigum, og hetta var ein hækking, sum eingin kundi gera nakað við.

At geva Dánjal Paula ella fólkaflokkinum ella landsstýrinum æruna av tí minkandi inflatiónini hesi seinnu árin er eisini burtur úr vón og viti. Øll vita, at prishækkanir vóru komnar i hældina fyrri i 1975, og 1. hálvár 1975 hækkaði pristalið eftir tí gomlu útrokningini bert 1,5%. Nýggja pristalslóg hevur ikki ávirkað prisvæksturinn nakað sum helst. Men helst skuldi nú verið ein rættari registrering av prishækkanum. Men fyrrirækingarnar til hetta nýggja pristalið stavar heilt frá 1971,

so hesum man gamla landsstýrið hava eins nógv »æru« av.

Sum dømi um gongdina við prisinum nú kann eg nevna, at sukurprisirnir nú eru komnir niður aftur á ta gomlu leguna, og hetta hevur trýst pristalið niður við um 1 stig. Men hetta er sjálvsagt alt slikt sum kemur á okkum uttanfrá.

Tá so Dagblaðið ger árliga pristalsvæksturinn frá 1970 til 1975 upp til 15% og sammetir hetta við 5% undir hesum landsstýri, so er hetta næstan talfalsan. Pristalsvækstur verður altíð gjørdur upp við undanfarna ári sum grundarlag, og tí skal vøksturinn gerast soleiðis:

1970: Pristalið hækkaði frá 556 til 593	6,7%
1971 593 657	10,8%
1972 657 710	8,1%
1973 710 801	12,8%
1974 801 941	17,5%
1974 (oljupreppuni)	

Hetta gevur i meðal 11,5% árliga og ikki 15%. Tá pristalsvæksturinn frá 1975 til 1977 er heldur ikki rætt uppgjørdur. Pristalsvæksturinn uppá 109,3 er frá 1. juli til 1. januar 1977 ella fyrri 1,5 ár. Hetta gevur 6% pr. ár. Og verður hetta ein onnur mynd.

Tað skal her sigast, at tá Dimma sum svar uppá hesa oddagreini sigur, at lógin um dyrtidarviðbót, sum hetta landsstýrið framtíð, virkar løntanandi, tí 3 full stig skulu til fyrri at geva eina dyrtidarviðbót, so er hetta ikki allur sannleikin. Nógaldandi viðbótin gevur munandi meira pr. stig. Um vit siga at pristalið næstuferð fer uppá 114,9, so gevur hetta akkurat ikki 5 dyrtidarviðbøtur, so gevur dyrtidarviðbótin hóast alt 240 oyru. Við gomlu skipanini fekkst 1,3 oyru pr. stig, og vildi hetta við 150 stigum givið 195 oyru, so núverandi skipanin er betur undir øllum umstøðum.

Fyri at koma aftur til Dagblaðið, so eru fleiri dømir um, at hetta blað ikki tekur tað so tungt við uppgávan av tølum. I oddagreinin 6. juli verður sagt, at útreiðslurnar til landsverkfrøðingin vuku frá 20,2 m. kr. i 1970/71 til 71,8 m. kr. i 1974/75. Og verður hetta sagt at vera ein vøkstur uppá 35%. Eg havi nú roknað hetta til at vera ein vøkstur uppá »bert« 25%, og gevur tað eitt sindur óðrvisi mynd.

Eg vil enda við i fyrsta lagi at mæla Dagblaðið til at keypa eina roknimaskinu, so tað fæst eitt sindur av høpi i teirra útrokningum. Og síðan vil eg mæla okkara politikkarum um at geva fólki upplýsingar, sum farast kann eftir. At sleingja út tøl og pástandir, sum ikki hald er i, kann bert geva fólki misálit til okkara politikkarar, og tá er lítið vunnið.

lesarabrøv

Bræv til SOSIALIN

I blaðstjórnargrein i Sosialinum mikudagin 22. juni verður harðliga lagt eftir mær. Ti eg i býráðnum setti fram uppskot um, at skattaprosentið i Havn ikki hækkaði so nógv sum tað gjørdi

ti eg havi gingið á odda i at leggja saman Kaldbaks og Havnar kommunu

ti eg havi gjørt ein veg i Kaldbak, ið ikki átti at kostað borgarum i Havn eitt oyra, ti landið kortini hevur gjørt ein veg inn á Sund

ti eg havi skonkt brennivín fyrri skattaborgaranna pening i Kaldbaksbotni, tað vegurin úr Kaldbak kom inn i Kaldbaksbotn

ti eg eri kommandittur, ið »benytti« mær av skattalógini.

HÓAST eg ikki eri vanur at svara til grundleysar persónligar útspillingar, so haldi eg, at i hesum føri hava borgarnir i Havn krav uppá nakrar sakligar upplýsingar.

Fyrsta skuldsetingin um at eg havi kravt minni skatt til borgarar i Havnar kommunu, hon er púra bein! Eg haldi ikki at tað ber til at trýsta skattaskrivuna so nógv, at fólk missa hugin at arbeiða! Og ikki var tað neyðugt herið. Tað var fyrst av øllum at syrgja fyrri, at tekniska deildin i býráðnum virkaði eitt sindur betur. Og tað kann gerast við betri organisatión og størri effektiviteti!

Onnur skuldsetingin er eisini púra bein! Eg havi gingið á odda i arbeiðinum fyrri at leggja Kaldbaks og Tórshavnar kommunu saman. Hetta havi eg gjørt út frá tí sjónarmiði, at Havnin átti at fáa atgongd til Kaldbaksfjørð við tilhoyrandi útyggingarmøguleikum á Sundi og við Kaldbaksfjørð annars. Samráðing við bygðaráðið i Kaldbak endaðu við tí úrsliti, at bygðaráðið setti sum treyt fyrri samanlegging, at vegur varð gjørdur úr Kaldbak til Havnar, og at hesin vegur varð gjørdur eftir ávisum áramáli. Hóast lótings-samtykt um vegerið til Kaldbaks, so vistu samrøður av einum tilikum brævi. Tað er ikki ætlan mín at verja Ólav Michelsen, tí tað ivist eg ikki i at hann er førur fyrri sjálvur, men við tað at brævið víðger skattaprosentið i Havn, viðurskiptini á líkningsdeildini, fíggjarligu skyldur kommunurnar o.t., vil eg, við tað at eg eri limur i Tórshavnar Líkningsnevnd, og tí at eg havi verið limur i Tórshavnar Býráð, og harvið havi verið til at áleggja kommununi nakrar av skyldum hennara, umframt tað at eg beinleiðis eri nevndur i lesarabrævinum i Sosialinum, koma við nøkrum viðmerkingum.

við Kaldbaksfjørð við bergholi til Signabøar. Vit rokna framvegis við, at landið ger vegin úr Kaldbaksbotni og út á Sund, men vit eru bundnir av okkara sáttmála við Kaldbak, so um landið ikki vil gera henda vegin úr Kaldbaksbotni út á Sund, so verður samanlagda kommunan at gera hetta. Um hetta verður óneyðugt, fer tíðin at visa, men tað mátti hildist at veri lógin landspolitikkur, um landið ikki ger henda vegin!

Triðja skuldsetingin er partvist svarað, men hvat hevur so samanleggingin av Havnar og Kaldbaks kommunum, sum er ein veruleiki i dag, kostað tá saman um kemur? Hon hevur fyrri Havnina kostað u.l. 3,8 milj. krónur. Vegerið hevur kostað ialt um 4,9 milj. krónur iroknað maskinkeyp fyrri 1,8 milj. krónur, og hava borgarnir i Kaldbak longu sjálvir gildið um eina miljón ella góð 20% og hava tolt hækking i skattaprosenti úr 8 upp i 18,6%. Annars kann roknað við, at fólkið i Kaldbak eftir 7-8 árum sjálfvur gildið restina av teimum 3,8 milj. krónunum.

Eftir er nú at gera brúk av teimum móguleikum, ið eru við Kaldbaksfjørð, og her er tað tekniska umsitingin hjá Tórshavnar býráði, ið fyrst av øllum eigur at fara til verka. Vit biða

framvegis eftir at álagdar uppgávur verða loystar!

At samanleggingin av Havnar og Kaldbaks kommunum var ein rættur politikkur, ivist eg onga løtu um, og framtíðin fer eisini at sannføra allar partar um tað.

Fjórða skuldsetingin er heldur óndsinnað, tí tað hevur verið gamal siður i Føroyum at fegnast um framtíð! Tá vegurin úr Kaldbak kom inn i Kaldbaksbotn, varð gjørt eitt lítið gildi fyrri arbeiðsmonnunum, og eftir góðum færoyiskum siði fingur menn upp i glasið, tá teir komu vegin fram. Eitt myndarblað, ið var til steðis, hevði eitt framkomandi eyga fyrri hesum parti av hátíðarhaldinum, sum báðir býráðslimir javnaðarflokksins tóku lut i. (Brennivínið, ið eg skonkti, kom frá mær sjálvum).

Fimta skuldsetingin er av sama slagi sum hin fjórða, men her kann svarast stutt: Eg eri ikki kommandittur, og eg havi nýðst at liva við teimum skattalógum, ið fyrst av øllum javnaðarflokkurin hevur ábyrgd av. Tað ið eg havi gildið i skatti gjøgnum árin nýttist mær ikki at skammast um.

Og so ein viðmerking: Fólk veit betur, skrivur Sosialurin i somu grein. Eg havi hug at spyrja: Hvøri eru hesi fólk? Og hvussu hava tey fingið vitan sína?

Heilsan

Ólavur

Kommunusamanlegging og skattaálíknning

Herfyri stóð eitt lesarabræv i Sosialinum undir heitinum »Hvør er tað sum kostar skattaborgarunum dyrt«?

Brævið, sum fyrri ein part var eitt álöp á Ólav Michelsen, býráðslim, hevði onga undirskrift, og er tí líkt til, at blaðstjórin á Sosialinum hevur skrivað tað. I hvussu er átekur blaðstjórin sær ábyrgdina av einum tilikum brævi. Tað er ikki ætlan mín at verja Ólav Michelsen, tí tað ivist eg ikki i at hann er førur fyrri sjálvur, men við tað at brævið víðger skattaprosentið i Havn, viðurskiptini á líkningsdeildini, fíggjarligu skyldur kommunurnar o.t., vil eg, við tað at eg eri limur i Tórshavnar Líkningsnevnd, og tí at eg havi verið limur i Tórshavnar Býráð, og harvið havi verið til at áleggja kommununi nakrar av skyldum hennara, umframt tað at eg beinleiðis eri nevndur i lesarabrævinum i Sosialinum, koma við nøkrum viðmerkingum.

Skattaprosentið

Tá sagt verður i Sosialinum, at vit hava frætt, at býráðið i Havn hevur endaliga tikið stóðu til skattaprosentið, og úrslitið var, at býráðið onga stóðu tók, so er hetta ikki beint. Tað er ikki býráðið, men líkningsnevndin

og eingin annar, sum ásetur skattaprosentið.

Býráðið ger av hvussu nógvan pening kommunan skal hava inn i skatti, og hetta hevur líkningsnevndin onga ávirkan á, men tað er líkningsnevndin sum avger skattapolitikkin, innan fyrri tær rammur sum lógin ásetur sjálvandi, t.v.s. hvussu skatturinn skal býst millum teir ymsu inntøkubólkarnar, og hetta hevur sjálvandi ávirkan á skattaprosentið.

Tórshavn — Kaldbak

Brævskrivarin sigur at tað er eyðkent fyrri tann partin, sum hoyrir til Tjódveldið, at hann ikki vil vera við til at gjalda fyrri tað sum teir sjálvir hava verið við til at samtykt. Vit sum hava verið umboð fyrri Tjódveldisflokkinn i Tórshavnar býráð hava skorað á fyrri at fáa lagt Havnina og Kaldbak saman i eina kommunu, tí vit hava sæð teir stóru fyrimunir, sum eru við hesi samanlegging.

Tá samráðingarnar fóru fram um samanleggingina var einasta treyt frá Kaldbaks kommunu, at teir finga veg til Havnar. Vit hildu tað vera rimiligt krav, tí sjálvandi skulu allir borgarar kommununar hava veg. Hetta

Framhald á síðu 8